

26 .8.2019

Oikeusministeriö

OM:n lausuntopyyntö 28.6.2019, VN/2586/2018

KULUTTAJAVIRANOMAISTEN TOIMIVALTUUKSIEN UUDISTAMINEN (TYÖRYHMÄN MIETINTÖ 2019:33)

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta työryhmän mietinnöstä. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Mietintöön sisältyvässä esityksessä hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi laki kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista. Lisäksi muutettaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia (661/2012), oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia (100/2013), Finanssivalvonnasta annettua lakia (878/2008) sekä sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002).

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2394 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä (jäljempänä yhteistyöasetus), jonka keskeisen osan muodostavat toimivaltaisten viranomaisten vähimmäistoimivaltuudet. Yhteistyöasetuksen toimeenpano edellyttää käytännössä asetusta täydentävien säännösten antamista kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksista.

Yleiset huomiot liittymistä finanssimarkkinoiden valvontaan

Valtiovarainministeriön lainsäädännön alaan kuuluvan Finanssivalvonnan tehtäviin finanssimarkkinoita koskevien säännösten noudattamisen valvovana viranomaisena lukeutuu myös erinäisiä kuluttajansuojaan luettavia säännöksiä, joiden noudattamista Finanssivalvonta valvottaviensa ja muiden finanssimarkkinoilla toimivien osalta valvoo muiden kuluttajansuojan valvonnasta vastaavien viranomaisten ohella.

Kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettavan uuden lain mukaan siinä tarkoitetuilla viranomaisilla olisi jatkossa oikeus esittää markkinaoikeudelle hallinnollisen seuraamusmaksun määräämistä mainitun lakiehdotuksen 3 luvussa tarkoitettujen säännösten rikkomisesta. Valtiovarainministeriö kiinnittää oikeusministeriön huomiota siihen, että finanssimarkkinoita koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta vastaavana viranomaisena Finanssivalvonnalla on mahdollisuus määrätä hallinnollisia seuraamuksia, miltä osin toimivalta ja menettelyt poikkeavat toisistaan viranomaisten välillä. Valtiovarainministeriö pitää tarpeellisena esityksen jatkovalmistelun aikana pitää huolta siitä, että viranomaisten väliset toimivalta- ja osuussuhteet säilyvät jatkossa riittävän selvinä ja yksiselitteisinä, ja että muutoksilla ei heikennetä Finanssivalvonnan nykyistä oikeutta sanktioiden määräämiseen finanssimarkkinoita koskevan sääntelyn rikkomisen perusteella.

Lisäksi saattaa olla tarpeen harkita, olisiko aiheellista selventää viranomaisten nimenomaista toimivaltuutta eräiden kuluttajansuojasäännösten osalta, kuten kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 13 §:ssä säädetyn hyvän luotonantotavan mukaisen velvoitteiden rikkomisen osalta. Virka-avun osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 25 b §:n mukainen sanamuoto voi olla tarpeen yhdenmukaistaa sisällöltään samantilaisiksi kuin lakiehdotuksen 11 § virka-apua koskien.

Ehdotettavaan uuteen lakiin sisältyvän seuraamusmaksun määräämisoikeuden myötä hallinnolliset seuraamukset lakiehdotuksen 3 luvussa määritellyistä lain soveltamisalaan kuuluvista kuluttajansuojarikkomuksista määräytyvät jatkossa sen nojalla myös silloin, kun seuraamus määräämisestä päättää Finanssivalvonta. Valtiovarainministeriö yhtyy oikeusministeriön ehdotukseen ja pitää sitä tarpeellisenä. Ehdotukset eivät kuitenkaan saa johtaa Finanssivalvonnan valvonta- ja sanktiovaltuuksien kaventumiseen sen hoitaessa laissa säädettyjä tehtäviään. Tässä yhteydessä tarkoitettua hallinnollisen seuraamusjärjestelmän tulee olla selkeä ja ennakoitava elinkeinonharjoittajien näkökulmasta riippumatta siitä, käyttääkö toimivaltuuksia Finanssivalvonta vai muu ehdotettavan lain tarkoittama kuluttajansuojaviranomainen.

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (4. lakiehdotus)

Työryhmämietinnön lakiehdotuksiin sisältyvän, Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta annettavaksi ehdotetun lain (lakiehdotus 4) osalta valtiovarainministeriö toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa.

Aluehallintovirastojen tehtävät

Esityksen mukaan yhteistyöasetuksen mukaisia toimivaltaisia viranomaisia olisivat myös aluehallintovirastot, kun kyse on direktiivien 98/6/EY ja 2008/48/EY (kulutusluottodirektiivi) noudattamisen valvonnasta sekä Etelä-Suomen aluehallintovirasto siltä osin kuin se valvoo direktiivin 2014/17/EU (asuntoluottodirektiivi) noudattamista.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan asian jatkovalmistelussa tulisi vielä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa arvioida, tulisiko myös asuntoluottodirektiivin noudattamista koskeva toimivalta säätää ehdotetulla lailla yleisesti aluehallintovirastoille. Kulutusluottodirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 7 luvun säännöksillä ja asuntoluottodirektiivi kuluttajansuojalain 7 a luvun säännöksillä. Molempien osalta kuluttajansuojalaissa on säädetty toimivalta aluehallintovirastoille. Eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetussa laissa (853/2016) säädetään kuluttajansuojalain 7 tai 7 a luvun soveltamisalaan kuuluvia kuluttajaluottoja myöntävien elinkeinonharjoittajien rekisteröinnistä ja valvonnasta. Tehtävä on kyseisellä lailla säädetty Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Myös nyt säädettävän valvontatehtävän toimivallan keskittäminen aluehallintovirastoilta yhdelle aluehallintovirastolle vastaavalla tavalla saattaa olla lainsäädäntöteknisesti kestävämpi ratkaisu.

Esityksen mukaan aluehallintovirastoja ei esitetä *tarkoituksenmukaisuussyistä* yhteistyöasetuksen mukaisiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi siltä osin kuin kyse on matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annettuun direktiiviin (EU) 2015/2302 perustuvasta matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) noudattamisen valvonnasta, vaikka laki muutoin kuuluu myös niiden valvottavaksi. Asian jatkovalmistelussa tulisi selventää sitä, liittyykö tarkoituksenmukaisuus asiassa taloudellisiin vai toiminnallisiin syihin. Myös vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin näiltä osin tulisi yksilöidä esityksessä (mikä vaikutus on sillä, että aluehallintovirasto ei näiltä osin ole toimivaltainen viranomainen).

Esityksen vaikutusarviointi

Esityksen mukaan yhteistyöasetuksessa edellytetyt tutkintavaltuudet annettaisiin kaikille toimivaltaisille viranomaisille asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Esityksen mukaiset vähimmäisvaltuudet vaikuttavat melko laajoilta aluehallintovirastojen tämänhetkiseen valvontatoimintaan nähden. Esityksen vaikutusarvioinnissa ei ole käsitelty sitä, miten viranomaiset käytännössä voivat resursoida voimavarojaan toimivaltuuksien käyttämiseen. Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen taloudellisten vaikutusten kuvausta tulee näiltä osin täydentää asian jatkovalmistelussa. Valtiovarainministeriö toteaa, että esitysluonnokseen sisältyy tarkkuustasoltaan erilaisia arvioita sen vaikutuksista julkiseen talouteen ja viranomaisten toimintaan. Ministeriö pitää tärkeänä, että arviot ja niiden perusteet tarkennetaan kattavasti esityksen jatkovalmistelussa.

Esityksen yhteydet valtion talousarvioon

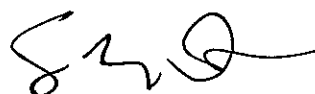
Esityksessä todetaan sen liittyvän ehdotukseen valtion vuoden 2020 talousarvioksi, mutta esityksessä ei yksilöidä kattavasti perusteita tähän. Valtiovarainministeriö toteaa, että esitetyn uudistuskokonaisuuden on esitysluonnoksen mukaan alustavasti arvioitu lisäävän Kilpailu- ja kuluttajaviraston työmäärää vuositasolla 8 henkilötyövuotta (henkilöstökustannus yhteensä 650 000 euroa) vuodesta 2020 lukien. Ministeriö toteaa, että nämä kustannukset on katettava valtiontalouden kehysten ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoihin budjetoidun määrärahan puitteissa.

Valtiosihtööri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen